

Kritik mot en rådman vid Västmanlands tingsrätt med anledning av handläggningen av två tvistemål

Initiativet

Med anledning av mina iakttagelser under en inspektion vid Västmanlands tingsrätt den 20-23 februari 2006 beslutade jag att till utredning i ett särskilt ärende ta upp tingsrättens handläggning av målen T 5690-01 och FT 2798-02.

Utredning

Dagboksblad och handlingar i målen granskades varvid följande framkom.

T 5690-01

Den 4 december 2001 hölls huvudförhandling i ett brottmål om misshandel vid vilken ett skadeståndsanspråk avskildes för att handläggas i den för tvistemål stadgade ordningen. Den 19 december 2001 förelades käranden, AA, att inkomma med en precisering av sina yrkanden och i april 2002 hölls muntlig förberedelse i målet. Enligt en tjänsteanteckning nedtecknad av en tingsnotarie den 15 november 2002 uppgav AA på telefon den dagen att han fått viss ersättning för sina skador från sitt försäkringsbolag samt att hans kvarstående yrkande uppgick till 19 002 kr. Därefter vidtog tingsrätten ingen åtgärd i målet förrän den 14 februari 2006 då rådmannen BB kontaktade AA på telefon. På dagboksbladet finns antecknat att han uppgav att han inte hade några kvarstående yrkanden och ville att målet skulle skrivas av. Genom beslut påföljande dag skrev tingsrätten av målet.

FT 2798-02

Efter ansökan om betalningsföreläggande överlämnades målet från kronofogdemyndigheten till tingsrätten den 9 juli 2002. Sedan tingsrätten förelagt svaranden att avge skriftligt svaromål vid påföljd av tredsdom inkom denne, inom förelagd tid, den 17 september 2002 med en skrivelse i blindskrift som översattes. I skrivelserna anförde svaranden följande ”Jag är helt blind och kan inte tillgodogöra mig varken bodelningsbeslut eller delgivning. För att jag skall ha en chans att sätta mig in i handlingarna har jag upprepade gånger begärt att få dem på braille, både från advokat CC och tingsrätten”. Advokat CC var kärande i målet. Från oktober 2002 vidtog tingsrätten inte någon åtgärd i målet förrän den 16 februari 2006 då målet avgjordes genom tredsdom.

På grund av vad som kom fram fann jag anledning att anta att tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken hade begåtts. Jag beslutade därför den 7 april 2006 att inleda förundersökning angående sådant brott.

Förundersökningen och vidare utredning

Förhör

Under förundersökningen hölls vittnesförhör med AA som var käreande i mål T 5690-01 samt förhör enligt 23 kap. 6 § RB med BB som var ansvarig domare för målen. BB delgavs därvid misstanke om tjänstefel enligt följande gärningsbeskrivningar.

T 5690-01

I december 2001 avskiljdes ett skadeståndsanspråk vid en huvudförhandling i ett brottmål vid Västmanlands tingsrätt, för att handläggas i den för tvistemål stadgade ordningen (T 5690-01). I vart fall efter den 15 november 2002 och fram till den 15 februari 2006, då målet skrevs av, har inte några förberedelseåtgärder vidtagits i målet. Ansvarig domare för målet var rådmannen BB.

Under en tid av cirka tre år och tre månader har således BB underlåtit att vidta någon åtgärd i syfte att driva förberedelsen framåt. Föreskriften i 42 kap. 6 § tredje stycket rättegångsbalken om att förberedelsen skall bedrivas med inriktning på ett snabbt avgörande har härigenom åsidosatts. Genom sin underlåtenhet har BB uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gällt för uppgiften som domare.

Gärningen är inte att anse som ringa.

FT 2798-02

Tvistemålet vid Västmanlands tingsrätt, FT 2798-02, anhängiggjordes i slutet av juli 2002. Sedan tingsrätten förelagt svaranden att avge skriftligt svaromål vid påföljd av tredskodom har denne inom förelagd tid i en skrivelse som inkom till tingsrätten den 17 september 2002 meddelat att han på grund av synskada inte kunnat ta del av innehållet i de handlingar han förelagts att yttra sig över. Från oktober 2002 har ingen åtgärd vidtagits i målet innan detta avgjordes genom tredskodom den 16 februari 2006. Ansvarig domare för målet var rådmannen BB.

I 42 kap. 6 § tredje stycket rättegångsbalken (RB) föreskrivs att förberedelsen skall drivas med inriktning på ett snabbt avgörande. Genom att under en tid av cirka tre år och tre månader underlåta att vidta några åtgärder i syfte att driva förberedelsen framåt har föreskriften åsidosatts.

Av 44 kap. 7 a § RB följer att om svaranden förelagts att avge svaromål vid på följd av tredskodom kan sådan dom meddelas antingen om parten inte svarar inom den angivna tiden eller om denne motsätter sig vad käranden yrkat men inte anger skäl för sin inställning som kan antas vara av betydelse vid prövning av saken. Svarandens skrift i september 2002 kan inte uppfattas annat än som en begäran att få de delgivna handlingarna översatta till blindskrift. Skriften kan således inte anses utgöra ett ofullständigt svaromål. Förutsättningar att meddela tredskodom har därför inte förelegat.

BB har dels genom ovan angivna underlåtenhet, dels genom att utan laga grund meddela tredskodom, uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften som domare.

Gärningarna är inte att anse som ringa.

BB förnekade brott på den grunden att hon varken uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften som domare. Hon bestred att hon inte skulle ha vidtagit någon åtgärd för att försöka driva målet T 5690-01 framåt. Hörd om handläggningen av de båda tvistemålen uppgav hon i huvudsak följande.

T 5690-01

I målet hölls muntlig förberedelse den i april 2002. Parterna var då inte företrädde av ombud. I slutet av sammanträdet upplyste hon om att det kunde vara bra att anlita ombud, vilket hon brukar säga till parter när hon märker att de skulle vara hjälpta av det. AA kunde inte lämna klara besked om sitt yrkande och hennes tanke var att han skulle återkomma i frågan. I protokollet angavs inte någon sista dag för att lämna besked. Tingsrätten fick inget besked varför hon själv ringde upp kändandens försäkringsbolag, vilket måste ha skett före den 15 november 2002.

Hon minns inte om någon bevakningsdag hade lagts in i det datoriserade målhanteringssystemet och hon har inte något minne av att rotelsekreteraren har påmint om målet. Mål kan bli liggande om det av misstag inte satts någon bevakningsdag men då brukar en uppmärksam rotelsekreterare reagera. Mål kan också bli liggande på grund av att det inte finns tid att driva dessa framåt. Hon har haft ett antal gamla mål i balans, varav detta var ett, och har haft den ordningen att hon uppmanat den notarie som tjänstgjort på roteln att, i möjligaste mån, försöka gå igenom dessa mål.

Notarien ringde i november 2002 till AA. Förmodligen lades målet därefter tillbaka ”i högen” för fortsatta åtgärder utan att sättas på bevakning. Däremot förde BB upp de gamla målen på egna listor för att förenkla för notarien och sig själv.

Hon ringde till AA i februari 2006 och under telefonsamtalet påpekade hon bl.a. att han erhållit visst belopp från försäkringsbolaget men inte hela det yrkade beloppet. Hon förklarade att handläggningen måste fortsätta på något sätt men AA var helt ointresserad. Han sa sig anse att ”det var klart” och att han inte ville ha något mer med motparten att göra. Han hade inte några kvarstående yrkanden. Hon frågade upprepade gånger om han var säker på att det ”skulle vara så” och förklarade vad som då skulle komma att hända.

Arbetsbelastningen vid tingsrätten har ökat enormt. Detta skedde redan före år 2003/2004. Den stora ökningen av mål med häktade personer har medfört problem med andra målkategorier. Hon har tagit upp problemet med att det inte funnits tid att arbeta med tvistemålen med tingsrättens chefsadministratör och även vid plenum och månadsmöten och ifrågasatt ordningen att relativt nya brottmål satts ut istället för de många gamla tvistemålen. Vid dessa möten har lagmannen deltagit. De besked som lämnades var att det såg likadant ut på alla rotlar och att det inte fanns något att göra åt saken då det inte fanns några resurser.

Hon har med hjälp av uppslagslistor räknat ut att hon i april 2005 hade förhandling under 15 av 19 arbetsdagar och i maj samma år 13 förhandlingsdagar av totalt 17 arbetsdagar. Det var inte möjligt att under ordinarie arbetstid hinna skriva domar ens i de mest brådskande målen. Det blev således många timmars övertid på kvällar och helger. Hanteringen av tvistemål sköttes i princip uteslutande utanför ordinarie arbetstid. Bland tvistemålen prioriterades sådana familjemål i vilka det fanns interimistiska yrkanden.

Samtidigt som tingsrätten under en följd av år haft en ökning av antalet inkommande mål, särskilt brottmål, har besparingskraven på tingsrätten lett till en minskning av antalet rotelsekreterare och notarier och eventuellt också en domare. Polis och åklagare däremot har fått ekonomisk förstärkning. I en skrivelse i april 2005, ställd till Domstolsverkets generaldirektör, har tingsrättens ledning påtalat den bekymmersamma arbetssituationen.

FT 2798-02

När målet kom in till tingsrätten var hon tjänstledig. Såvitt hon minns var hon tjänstledig från slutet av maj 2002 till och med den 30 september 2002. Det var två fiskaler som skulle ta hand om hennes rotel men eftersom en rådman blev sjuk fick fiskalerna hjälpa till även på dennes rotel. En av fiskalerna inledde handläggningen av målet. Fiskalerna fanns kvar när hon återkom i tjänst och hon tror att de fortsatte att handlägga de mål som de påbörjat. Hon minns inte när målet överlämnades till henne eller när hon läste akten första gången. Överlämnandet kan ha skett via en notarie och målet kan ha legat hos olika notarier.

Målet fanns upptaget på en lista som hon upprättat över gamla mål som hon ”skulle ta om hand på något sätt”. I listan hade hon antecknat bl.a. att hon skulle tala med käranden och svarandeombudet. Hon kan föreställa sig att hon ville närmare undersöka svarandens påstående i skrivelsen som kom in den 17 september 2002 om att denne inte skulle veta vad saken gällde och inte ha fått del av ett bodelningsbeslut. Hon uppfattade skrivelsen som ett svaromål och inte som en begäran om att få de delgivna handlingarna översatta till blindskrift.

Anledningen till att det inte vidtogs någon åtgärd i målet var, liksom beträffande det andra målet, tidsbrist. Hon har inte kunnat påverka att det uppstått balanser. Det skedde en förbättring år 2005/2006 genom en ökning av antalet notarier.

I februari 2006 uppstod en lättnad i arbetsbelastningen som gjorde att hon fick möjlighet att handlägga målet. Hon hade då gått igenom ett antal andra mål i vilka svaranden hade varit part. Genomgången visade att svaranden hade ”satt sig på tvären” på ett sätt som hon tidigare aldrig hört talas om. Med kännedom om vad som förevarit i de tidigare målen beträffande svarandens vägran att medverka och att inställa sig till förhandling och med uppgift från en kollega om att svaranden aldrig skulle inställa sig, ringde hon upp ett ombud som svarandens hustru tidigare haft. Hon frågade ombudet om svarandens möjlighet att ta del av handlingarna.

Svarandens påstående att han inte kunnat tillgodogöra sig bodelningshandlingen m.m. var uppenbart osant. Han hade tidigare tagit del av bodelningen och till och med i en process begärt en mängd förändringar i själva bodelningen. Alla de handlingar som svaranden ville ha översatta till blindskrift hade förekommit i tidigare mål och han var väl förtrogen med dessa och visste precis vad handlingarna innehöll.

Hon ansåg att hon hade gott underlag för sin uppfattning att svaranden aldrig skulle inställa sig till en förhandling. Dessutom hade hon mycket gott underlag i fråga om förutsättningarna för att meddela tredskodom. Hon tog del av vad svaranden anförde

hos kronofogden och även det saknade betydelse för bedömningen av målet. Med det underlag hon hade fanns det förutsättningar att meddela tredsdom.

Vid ett ytterligare förhör, rörande mål FT 2798-02, som hölls med BB uppgav hon sammanfattningsvis följande.

Någon formell överlottning av målet till de fiskaler som tjänstgjorde under hennes tjänstledighet har inte skett. Hon kan inte komma ihåg att hon gjorde någon inventering av sin rotel när hon återkom i tjänst. Det är mycket möjligt att fiskalerna kan ha rådgjort med henne om handläggningen av de mål som fanns registrerade på hennes rotel men det är inget hon kan minnas. Hon minns inte heller när akten övertogs av henne.

De gamla målen har hon haft förvarade i en särskild hylla sitt rum. Hon skriver kontinuerligt listor över målen och ibland anvisningar så att notarien ska veta vilka problemställningarna är. I målet fanns en A4-sida som hon själv skrivit, på vilken var antecknat att närmare ta reda på "svarandepartens omständigheter". Längst ned hade hon skrivit att hon skulle ringa kändaren i målet. Förmodligen hade hon där-efter fått lägga tillbaka akten i hyllan eftersom det kommit något annat emellan. Hon kan inte ange när i tiden det här målet kom att tillhöra kategorin "gamla mål" som lades i hennes särskilda hylla eller när hon själv först tittade på målet och skrev anvisningarna. Det bör ha varit någon gång under år 2005.

I december 2005 fanns det inte utrymme att handlägga gamla mål på grund av det stora antalet häktade mål i förening med en rådmans sjukfrånvaro. Dessutom förekom det vakanser på kansliet under tiden november 2004 - maj 2005.

När det gäller skrivelsen från svaranden i målet angående översättning till blindskrift av handlingar var hennes uppfattning, efter att ha tagit del av andra mål i vilka svaranden varit part samt besked från den rådmann som handlagt dessa mål, att svaranden ville förhålla och förhindra ett avgörande i målet. Hon hade också på olika sätt fått helt klart för sig att svaranden hade full kännedom om innehållet i de handlingar som denne ville ha översatta. Detta framgick av de tidigare målen som gällde bl.a. innehållet i den bodelning som svaranden nu ville ha översatt. Det hade också framgått att svaranden hade tillgång till översättning och läshjälp m.m.

Eftersom svaromålet inte innehöll något av betydelse hade hon formellt kunnat meddela tredsdom redan när det gavs in. Hon ville dock först ta del av uppgifterna i tidigare mål med samma part eftersom dessa hade anknytning till det aktuella målet. Dessa bekräftade att svaromålet var ett sätt att förhålla processen.

BB gav också in vissa handlingar innehållande bl.a. statistikuppgifter och kompletterande uppgifter om de tvistemål hon nämnde under förhöret i vilka svaranden i målet FT 2798-02 var part samt akterna i målen.

AA uppgav sammanfattningsvis följande angående omständigheterna kring återkallelsen i mål T 5690-01.

Han kontaktades i februari 2006 på telefon av en kvinna från tingsrätten som frågade om han hade något mer att kräva. Från början trodde han att målet redan var avskrivet eftersom han hade fått pengar. Kvinnan frågade om de skulle "lägga ner det då eller vad ska vi göra?" varpå han frågade vad de annars skulle göra vilket hon inte riktigt visste. Han svarade "Lägg ner det då". Han minns inte närmare innehållet i telefonsamtalet men han fick känslan av att den som ringde ville få ärendet avslutat. Han förstod nog inte riktigt vad kvinnan menade och fick inte så bra förklaringar. Han trodde att det inte var meningsfullt att gå vidare. Han hade fått 10 000 kr från försäkringsbolaget och hade pratat med en advokat som sagt att detta var vad man kunde räkna med. Det som återstod av hans ursprungliga yrkande var ungefär 19 000 kr.

Beslut

Med anledning av vad som kommit fram i förhören fann jag inte längre anledning att anta att BB gjort sig skyldig till tjänstefel. Jag beslutade därför, den 18 oktober 2006 såvitt avsåg mål T 5690-01, och den 1 december 2006, såvitt avsåg mål FT 2798-02, att lägga ned förundersökningen.

Remiss

Ärendet remitterades därefter till tingsrätten varvid BB bereddes tillfälle att komplettera de upplysningar hon hade lämnat vid förhören. Vidare anmodades hon att lämna upplysningar, dels om vilka överväganden som föranledde henne att på telefon kontakta käranden i mål T 5690-01, dels om vad som förekom under detta telefonsamtal. Hon skulle därutöver ange vilka bevakningsrutiner hon haft rörande de mål hon ansvarat för.

Tingsrätten anmodades att redovisa sin bedömning av handläggningen av målen.

Tingsrätten (lagmannen DD) inkom med ett yttrande till vilket var fogat upplysningar från BB.

BB

1. JO har begärt upplysning om vilka överväganden som föranlett telefonkontakt med käranden i mål T 5690-01 och vad som förekom vid detta telefonsamtal.

Vid förberedelsen hade bestämts att käranden skulle höra av sig till tingsrätten med närmare besked i försäkringsfrågan. Båda parter hade förhållit sig ganska passiva vid förberedelsen. Käranden hörde inte av sig med något besked. Jag tog därför själv kontakt med försäkringsbolaget för att försöka få besked om hur ärendet fortskred. Något besked i den delen annat än att något beslut inte fattats fick jag inte vid den kontakten. Notarien fick i uppgift att bevaka saken. Hon tog senare ny kontakt med försäkringsbolaget och fick uppgift om vad som utbetalats. Min uppfattning efter att ha tagit del av notariens anteckningar, arbetsmaterial och tjänsteanteckning, var att hon varit i kontakt bara med försäkringsbolaget. Jag uppmärksammade inte att hon även talat med käranden. Jag skrev därför en förfrågan till käranden och bad om besked (skrivelsen tidigare överlämnad till JO). Förfrågan innehöll en uppställning av de olika delar som skadeståndet avsåg. Målet var mycket gammalt och dessutom beförde jag att käranden inte skulle komma att besvara skrivelsen, varför jag tog kontakt med honom per telefon för att framhålla vikten av att han svarade och för att det i vissa fall underlättar om man haft en telefonkontakt, vilken ger möjlighet att svara på frågor och förklara sådant som en part kan undra över. Vid telefonsamtalet förklarade jag inledningsvis varför jag kontaktade honom och att tingsrätten genom kontakt med försäkringsbolaget fått besked om vad som utbetalats. Därefter gick jag

igenom varje punkt i skrivelsen. Käranden uppgav både inledningsvis i samtalet och efter genomgången av alla delposterna att han inte hade något anspråk på svaranden. Även efter påpekande från mig att försäkringsersättningen avsåg endast viss del av hans yrkanden vidhöll han denna uppfattning. Jag frågade särskilt om han var helt säker på att detta var hans inställning och fick samma svar. Jag fick uppfattningen att käranden ansett saken utagerad sedan försäkringsersättningen utbetalats (såvitt jag minns uttryckte han sig ”det där är redan klart”). Avslutningsvis förklarade jag att svaranden skulle kontaktas och få besked och att målet skulle komma att avskrivas. I anledning av kärandens inställning skickades inte den skriftliga förfrågan till honom.

Efter att ha tagit del av utskrift av förhör med AA (vilket jag fick del av i mitten av december 2006) måste jag påpeka att frågan om avskrivning kom upp först mot slutet av samtalet efter genomgången av alla delposter, påpekanden om att försäkringsersättning bara avsåg viss del samt särskilda frågor om han var säker på att han inte vidhöll sitt yrkande. I övrigt avstår jag här från att kommentera det sätt på vilket frågorna ställts vid förhöret.

2. Bevakningsrutiner

Tvistemålen bevakas genom att en bevakningsdag skrivs in för hand i en pärm på kansliet av sekreterarna och det är utifrån den anteckningen som bevakning sker. Bevakningssystemet i datasystemet Vera anses av kansliet vara för omständligt för att användas. Alla bevakningsdagar avseende kallelser, yttranden m.m. finns dock i Verasystemet och kan tas fram om man går in på respektive mål. I det tidigare använda datasystemet Måhs (byte skedde år 2005) kom bevakningslistor ut automatiskt varje dygn avseende alla typer av bevakningar. Hur lång bevakningstiden skall vara beslutas av den som handlägger målet, ordföranden eller notarien, genom en anteckning på beslutsbladet i akten. Målen förvaras sedan en omorganisation år 2004 i ett ”aktrum”. Före dess förvarades målen på respektive rotel under bevakning av en rotelsekreterare. Efter omorganisationen år 2004 ansvarar alla sekreterare på tvistemålskansliet för bevakningarna i alla tvistemål. När bevakningstiden utgått lämnas akten till respektive handläggare.

En del mål blir av olika anledningar gamla och hamnar i balans. För mycket gamla mål har jag haft den ordningen att jag placerat dem på särskild plats i mitt rum för att jag, och den notarie som för tillfället arbetat på roteln, i mån av tid skulle försöka arbeta av balansen. Målen har listats av mig, och av notarien beträffande de mål vederbörande arbetat med. På grund av den arbetsbelastning som rått de senaste åren och de prioriteringar, och ständiga omprioriteringar, som dagligen fått lov att göras har mycket lite tid kunnat läggas på avarbetning av balanser. I övrigt hänvisar jag till tidigare uppgifter i denna fråga.

Varför handläggningen av det ifrågavarande målet stannat upp har jag inget svar på. Efter beskedet från försäkringsbolaget borde tjänsteanteckningen ha skickats till svaranden för yttrande. Arbetsbelastning och balanser har sedan medfört att detta inte uppmärksammats tidigare. Enligt min uppfattning är det inte arbetsrutinerna i sig det varit fel på, de har varit så bra de kunnat vara under rådande omständigheter.

DD uppgav följande.

BB har lämnat en utförlig beskrivning av omständigheterna som påverkat hennes avslutande handläggningsåtgärder och vad som är bakgrunden till passiviteten dessförinnan. Jag kan med ledning av BB redovisning konstatera brister i handläggningen, men jag vill i sammanhanget också framhålla vad BB framfört vid åtskilliga tillfällen om den höga arbetsbelastningen som under flera år vilat tungt över tingsrätten. Åtskilliga personella och organisatoriska förändringar har ägt rum för att möta den växande och till synes allt mera oöverkomliga mängden av oavgjorda mål. Budgetförhandlingar under nu aktuell tid har inneburit nedskärningar istället för behovsstyrda nyanställningar. Stora ansträngningar har gjorts både från ledningen i administrativt hänseende och av de enskilda domarna, allt för att möta ett ökande antal mål med tidvis krympande resurser. I allt detta arbete har ett antal mål och ärenden tyvärr kommit i kläm. Arbetsläget finns förhållandevis utförligt beskrivet i ett tidigare yttrande till JO (den 30 januari 2006, ert dnr 3955-2005).

Förberedelsen i de mål som avses med begäran om yttrande har naturligtvis inte drivits med den inriktningen på ett snabbt avgörande som föreskrivs i rättegångsbalken. Detta är inte acceptabelt och det finns självfallet anledning att rikta kritik. Förklaringen får nog ändå sökas i vad BB själv anfört om den ansträngda arbetssituationen vid tingsrätten.

Bedömning

Enligt 42 kap. 6 § tredje stycket rättegångsbalken skall rätten driva förberedelsen i ett tvistemål med inriktning på ett snabbt avgörande. Denna regel innebär en kodifiering av en redan tidigare gällande princip att ansvaret för att målets handläggning fortskrider ligger på rätten (prop. 1986/87:89 s. 193).

I målen T 5690-01 och FT 2798-02 hade under en tid av cirka tre år och tre månader inte någon åtgärd som drivit målen framåt vidtagits från tingsrättens sida. Vid den inledande granskningen framstod det som att det var BB som var ansvarig för målen under den aktuella tiden.

Underlåten handläggning i mål vid en tingsrätt under så lång tid som i de två aktuella målen medför, enligt min uppfattning, att det finns anledning att anta att den domare som varit ansvarig för målen har åsidosatt vad som enligt den nyss nämnda bestämmelsen gäller för dennes uppgift och därigenom gjort sig skyldig till straffbart tjänstefel. Jag beslutade bl.a. därför att inleda förundersökning.

Efter förhören med såväl BB som AA avseende handläggningen av mål T 5690-01 gjorde jag bedömningen att gärningen var att bedöma som ringa, främst med hänsyn till den skada eller risk för skada som förelegat. Jag lade således ned förundersökningen i den delen. Därefter hölls ytterligare ett förhör med BB rörande handläggningen av mål FT 279802. Jag ansåg mig därefter inte längre kunna visa att BB burit det faktiska ansvaret för målet under så lång tid att den uteblivna handläggningen skulle medföra straffansvar för henne. Jag ansåg mig inte heller kunna belägga att hon insett eller bort inse att hennes åtgärd att meddela tredskodom i målet var felaktig. Jag beslutade därför att lägga ned förundersökningen.

Det förhållandet att utredningen därefter inte drevs i förundersökningens form innebär självfallet inte att handläggningen kan godtas. När det gäller mål T 5690-01 kvarstår det faktum att BB, som ansvarig för målet, under över tre års tid inte vidtog någon åtgärd som drev målet framåt mot ett avgörande. Även mot bakgrund av vad som framkommit om den ansträngda arbetssituationen vid tingsrätten är det helt oacceptabelt med ett så långt uppehåll i handläggningen.

Efter uppehållet ringde BB, i februari 2006, till AA. På dagboksbladet har antecknats att AA under telefonsamtalet återkallade sin talan.

Jag anser att det i olika situationer under handläggningen av ett mål kan finnas skäl att kontakta ombud eller – som i förevarande fall – en part utan ombud per telefon (se prop. 1986/87:89 s. 196). Det kan exempelvis behövas ett klargörande i en mindre komplicerad fråga. Det finns emellertid anledning till viss försiktighet eftersom det finns risk för att missförstånd uppstår under telefonsamtal och att det i

efterhand kan vara svårt att reda ut dessa. Detta gäller inte minst vid kontakt med en part utan ombud där särskilda krav måste ställas på tydlighet från domstolens sida. Det kan då finnas skäl att i stället låta kontakten ske i skriftlig form.

AA var förhållandevis ung. BB hade vid sammanträdet tre år tidigare gjort bedömningen att det var lämpligt att han kontaktade ett ombud i saken. Icke desto mindre ringde hon honom efter mycket lång tid för att diskutera den fortsatta handläggningen. Jag kan konstatera att AA och BB har lämnat olika uppgifter om hur samtalet fördes. Ytterligare utredningsåtgärder har inte framstått som meningsfulla. Vad AA uppgett tyder emellertid på att han inte fullt ut förstod vilka alternativ som stod honom till buds när det gällde den fortsatta handläggningen. Det är givetvis beklagligt att en person efter en kontakt med en domare i ett mål ger uttryck för en sådan uppfattning. Jag anser mig dock inte ha underlag att rikta någon kritik mot BB med anledning av telefonsamtalet.

När det gäller mål FT 2798-02 har det inte varit möjligt att klarlägga när BB rent faktiskt övertog ansvaret för målet och därmed blev medveten om att det legat lång tid utan att någon åtgärd vidtagits. Detta är givetvis en brist i sig. BB har förklarat att målet först handlagts av olika fiskaler men att det under hela tiden, dvs. drygt tre år, varit lottat på hennes rotel. Mot denna bakgrund anser jag att hon långt tidigare borde ha uppmärksammat att målet inte varit föremål för någon handläggningsåtgärd och då tagit ställning till vilken åtgärd som lämpligen borde vidtas.

När BB i februari 2006 väl vidtog någon åtgärd i målet meddelade hon – efter att bl.a. ha gått igenom andra mål i vilka svaranden varit part – tredsokod i målet. Det hade då förflutit mer än tre år sedan svaranden hade kommit in med en skrift i vilken han meddelade att han var blind och därför inte kunnat ta del av innehållet i de handlingar som han förelagts att yttra sig över. Tredsokodomen meddelades utan att det från tingsrättens sida hade lämnats någon form av besked till svaranden med anledning dennes skrift.

Svarandens skrift kan enligt min mening inte uppfattas på annat sätt än som en begäran om att få de delgivna handlingarna översatta till blindskrift. Det var således inte fråga om ett svaromål i vilket svaranden avstått från att klargöra sin inställning och att ange de skäl som kunde vara av betydelse för prövningen. Det saknades därför lagliga förutsättningar att meddela tredsokod. Jag anser att BB i den uppkomna situationen skulle ha tagit ställning till frågan om översättning och därefter ha underrättat svaranden om sitt ställningstagande.

För det fall tingsrätten hade beslutat att inte låta översätta handlingarna borde svaranden därefter har lämnats viss tid att komma in med svaromål. I annat fall skulle sådant föreläggande ha utfärdats sedan handlingarna översatts. Vad som kan ha framkommit om svarandens försök att förhålla handläggningen i andra mål och om hans eventuella kännedom om de faktiska omständigheterna i mål FT 2798-02, kunde möjligen ha tillåtits påverka tingsrättens ställningstagande i frågan om översättning borde ske, men saknade enligt min uppfattning all relevans för frågan om det fanns förutsättningar att meddela tredsokod.

Även om den höga arbetsbelastningen synes ha utgjort den huvudsakliga orsaken till att BB under lång tid inte vidtog några handläggningsåtgärder i de båda målen visar utredningen att det uppenbarligen funnits brister i fråga om bevakning av mål. Självfallet måste det finnas väl fungerande bevakningsrutiner som säkerställer att handläggningen av mål inte avstannar.

Lagmannen har det övergripande ansvaret för verksamheten vid tingsrätten. Jag kommer i ett annat ärende (JO:s dnr 1677-2006) att uttala mig i denna fråga beträffande de iakttagna bristerna vid tingsrätten.

Sammanfattningsvis förtjänar BB allvarlig kritik för sin långsamma handläggning av målen samt för att hon i mål FT 2798-02 meddelade tredskodom utan att det fanns laga grund för det.

Ärendet avslutas.